

Møteinnkalling

Utval:	Fylkeseldrerådet i Hordaland
Møtestad:	Sunnhordland, 4. etasje, Fylkeshuset
Dato:	07.12.2017
Tid:	13:00

Program

- Kl 13:00 – 13:20   Orientering v/økonomiseksjonen: Forslag til budsjett 2018 v/ Ingvar Skeie.
- Kl. 13:20 – 14:30   Sakshandsaming
- Kl. 14:30 – 14:45   Pause
- Kl. 14:45 – 16:00   Sakshandsaming
- Kl. 16/17-   Juleavslutning Potetkjelleren

Til dette møte har Inger M. Lingjerde meldt forfall. Kari Solberg stiller som vara.

Dersom nokon av utvalet sine medlemmer ikkje kan møta og må melda forfall, vert dei bedne om å gjere dette snarast ved å fylle ut skjemaet på www.hordaland.no/forfall.

Innkallinga gjeld valde medlemer i Fylkeseldrerådet i Hordaland. Ved eventuelt forfall frå faste medlemer vil varamedlemer bli kalla inn særskilt.

Kåre Ystanes
leiar

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off.
PS 44/17	Godkjenning av møteinnkalling		
PS 45/17	Godkjenning av møtebok forrige møte		
PS 46/17	Godkjenning av sakliste		
PS 47/17	Referatsak (meldingar)		
RS 29/17	Svarbrev til Tollak Hjelmervik om eldre døve i Hordaland	2017/2682	
RS 30/17	Brev til SKYSS om servicelinjer på tvers av bydelene	2017/2682	
PS 48/17	Ad. parkeringsmuligheter i Birkelandskiftet	2017/2682	
PS 49/17	Ad. haldeplass ved Ulset sykehjem	2017/2682	
PS 50/17	Høring om forslag til endringar i TT-ordninga	2017/2682	
PS 51/17	Handlingsplan for fylkeseldrerådet 2016 - 2019, revisjon	2017/2682	
PS 52/17	Årsmelding 2017 for fylkeseldrerådet	2017/2682	
PS 53/17	Ymse		

PS 44/17 Godkjenning av møteinnkalling

PS 45/17 Godkjenning av møtebok forrige møte

PS 46/17 Godkjenning av sakliste

PS 47/17 Referatsak (meldingar)

Fylkeseldrerådet i Hordaland
Agnes Mowinckelsgt 5
5008 Bergen

Tollak Hjelmervik
Leder Pfh Helseutvalget
tollak.hjelmervik@gmail.com

Bergen den 16/11-2017

Eldre døve som blir tilsidesatt i kommuner I Hordaland

Fylkeseldrerådet viser til din e-post datert 27. mars 2017 der Fylkeseldrerådet blir gjort oppmerksom på et oppslag I Bergens Tidende samme dato, der styreleder ved Bergen Døvesenter omtaler situasjonen for elder døve på sykehjem I Hordaland.

Fylkeseldrerådet behandlet din henvendelse i møte den 9. november, sak RS 24-17. Rådet gjorde vedtak om at Synnøve Solbakken, som er politisk innvalgt i rådet, skulle bringe saken videre til Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne (RMNF) ved Kjell Håland.

Kjell Håland har bekreftet at saken vil bli tatt opp i RMNF.

Fylkeseldrerådet er lei for at det har tatt så lang tid før din henvendelse ble behandlet i rådet, og at du dermed ikke har fått svar på din henvendelse før nå.

Med vennlig hilsen

Kåre Ystanes
Leder for Fylkeseldrerådet i Hordaland

Notat

Dato: 23.11.2017
Arkivsak: 2017/2682-43
Saksbehandlar: mernord

Til: Fylkeseldrerådet

Frå: Fylkesrådmannen

Brev til SKYSS om servicelinjer på tvers av bydelene

Denne saka var til handsaming i møte den 09.11.2017, orienteringssak 22/17. Fylkeseldrerådet vil senda eit svarbrev til SKYSS.

Sjå vedlagte brev frå fylkeseldrerådet til SKYSS.

Fylkeseldrerådet i Hordaland
Agnes Mowinckelsgt 5
5008 Bergen

Hordaland Fylkeskommune v/ SKYSS
Pb 7900
5020 Bergen

Bergen 7/12-2017

**Vedr. Svar på henvendelse fra Fylkeseldrerådet om behovet for servicelinjer
”på tvers” i bydelene”**

Fylkeseldrerådet viser til svar frå SKYSS på rådet sitt brev om trong for servicelinjer
”på tvers” i bydelane.

I svarbrevet syner SKYSS mellom anna til at når transportmiddel og haldeplassar blir
oppgraderte til å fylla krava til universell utforming, vil det bli mindre trong for
servicelinjer tilrettelagde for rørslehemma.

Slik Fylkeseldrerådet ser det, er servielinetilbod på tvers av rutenettet, ikkje berre ei
tilrettelegging for eldre og rørslehemma, men eit tilbod for å bøte på manglande
kollektivtilbod i enkelte område, for eksempel i området Fjøsanger-Bønes. I dette
spesielle området er det slik at det ikkje er kollektivtilbod på tvers av Bergensdalen
sjølv om enkelte servicetilbod skal tene begge dalsidene.

Fylkeseldrerådet vil peike på at det blir lagt meir og meir vekt på at dei eldre skal bu
heime og klara seg sjølve så lenge som mogleg. Det inneber til dømes at mange då er
så gamle at dei ikkje kan køyra bil meir, og er blitt avhengige av eit kollektivtilbod i
nærområdet for å kunna utføre naudsynte ærend i lokalområdet sitt.

Fylkeseldrerådet vonar at SKYSS påny vil sjå på om det ikkje er mogleg med ei
servicerute på tvers i Bergensdalen.

Venleg helsing

Kåre Ystanes
Leiar Fylkeseldrerådet i Hordaland

Arkivnr: 2017/2682-46
Saksbehandlar: Merethe Helland Nordnæs

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkeseldrerådet i Hordaland	48/17	07.12.2017

Ad. parkeringsmogelegheiter i Birkelandsskiftet

Samandrag

Fylkeseldrerådet viser til at spørsmålet om innfartsparkering «på enkeltbillett» i Birkelandsskiftet har vore tatt opp fleire gonger, samt i utval for miljø og samferdsel. Det har vore gjort undersøkingar over ledige parkeringsplassar.

Fylkeseldrerådet har lage eit utkast til brev til samferdselsavdelinga i Hordaland fylkeskommune, der fylkeseldrerådet ber samferdselsavdelinga vurdere denne saka.

Sjå vedlegg.

Forslag til vedtak

Fylkeseldrerådet vedtek forslag til brev til samferdselsavdelinga angående parkeringsmogelegheiter i Birkelandsskiftet.

Bertil Søfteland
Leiar fylkessekretariatet

Merethe Helland Nordnæs
Jurist/rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkeseldrerådet i Hordaland
Agnes Mowinckelsgt 5
5008 Bergen

Hordaland Fylkeskommune
Samferdsleavdelinga
Pb 7900
5020 Bergen

Bergen 7/12-2017

Ønskje om å kunna parkera i Birkelandsskiftet

Fylkeseldrerådet viser til at spørsmålet om innfartsparkering på enkeltbillett i Birkelandsskiftet har vore tatt opp frå fleire hald, og også har vore reist i utval for miljø og samferdsel. Svaret har vore at ein er redd for ”framandparkering” frå folk som skal med fly frå Flesland Flyplass. Det har vore gjennomført teljingar av ledige parkeringsplassar, som har vist at det er ca 350 ledige plassar midt på dagen. Dette skulle tyde på at parkeringsarealet per no ikkje er overbelasta. Det er vel også sannsynleg at det er godt om plass også på ettermiddag/kveld.

Det er bebuarar i området som ikkje nyttar månadskort (som gir tilgang til parkering) som ønskjer å setja frå seg bilen på parkeringa i Birkelandsskiftet for deretter å kunna ta Bybanen vidare. Dei ønskjer å kunna parkera med enkeltbillett, slik det elles er vanleg i tilrettelagde parkeringsområde.

Dersom ein gir rom for å kunna parkera med enkeltbillett for deretter å nytta kollektivtransport vidare, vil ein leggja til rette for auka bruk av kollektivtransport slik HFK ønskjer (jfr Transportplanen), og ein vil minska biltrafikk mot Bergen sentrum.

Fylkeseldrerådet vil tru at det er mogleg å finna tekniske løysingar for enkeltbillett utan at det treng kosta all verda.

Fylkeseldrerådet ber derfor om at ein på ny ser på korleis oppmodinga om å kunna parkera med enkeltbillett i Birkelandsskiftet kan bli imøtekome.

Venleg helsing

Kåre Ystanes
Leiar Fylkeseldrerådet i Hordaland

Arkivnr: 2017/2682-44
Saksbehandlar: Merethe Helland Nordnæs

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkeseldrerådet i Hordaland	49/17	07.12.2017

Ad. haldeplass ved Ulset sykehjem

Samandrag

Fylkeseldrerådet er kjent med at vegen utanfor Ulset sykehjem i Salhusvegen i Åsane vert lagt om.

Fylkeseldrerådet ber om å bli orientert om det skal kome busshaldeplass utanfor sjukeheim og korleis denne haldeplassen er tenkt utforma.

Fylkeseldrerådet har laga eit utkast til brev til SKYSS.

Sjå vedlegg.

Forslag til vedtak

Fylkeseldrerådet vedtek forslag til brev til SKYSS angående haldeplass ved Ulset sykehjem.

Bertil Søfteland
Leiar fylkessekretariatet

Merethe Helland Nordnæs
Jurist/rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkeseldrerådet i Hordaland
Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7008
5020 Bergen

SKYSS
Vestre strømkaiene 9
5008 Bergen

Bergen 7/12-2017

Haldeplass ved Ulset sykehjem

Fylkeseldrerådet i Hordaland har blitt kjent med at vegen utanfor Ulset sykehjem i Salhusvegen i Åsane vert lagt om.

Fylkeseldrerådet er opptatt av at tilgjenge for kollektivreisande til sjukeheimar og sjukehus skal vera både enkle og trafikksikre. Når det gjeld Ulset sykehjem, er rådet særleg opptatt av at ein ikkje skal trengja kryssa Salhusvegen når ein går av eller på bussen, same i kva retning ein kjem frå eller skal. Det er ikkje fortau langs Salhusvegen, noko som gjør at ein må vera spesielt aktsom.

Fylkeseldrerådet ber om å bli orientert om ein har tenkt at det skal koma haldeplass utanfor sjukeheimen, og om så er, korleis denne haldeplassen er tenkt utforma. .

Med venleg helsing

Kåre Ystanes
Leiar Fylkeseldrerådet i Hordaland

Arkivnr: 2017/2682-41
Saksbehandlar: Merethe Helland Nordnæs

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkeseldrerådet i Hordaland	50/17	07.12.2017

Høyring om forslag til endringar i TT-ordninga

Samandrag

Fylkeseldrerådet vil handsama forslag til endringar i TT-ordninga på møte den 07.12.2017. Saksframlegg med forslag til endringar i TT-ordninga og forslag til forskrift om Transportordninga for funksjonshemma i Hordaland er handsama som ei orienteringssak RS 25/17 i møte den 09.11.2017.

Fylkeseldrerådet har laga eit utkast til høringsuttale. Vedlagt følgjer fylkeseldrerådet sine synspunkt i saka.

Forslag til vedtak

Fylkeseldrerådet vedtek forslag til høringsuttale til endringar i TT-ordninga i Hordaland.

Bertil Søfteland
Leiar Fylkessekretariatet

Merethe Helland Nordnæs
Jurist/rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Samferdselsavdelinga
Hordaland Fylkeskommune
Postboks 5
5008 Bergen

Fylkeseldrerådet i Hordaland

Bergen den 7. Desember 2017

Uttale til ”Høyring om forslag til endringar i TT-ordninga”

Fylkeseldrerådet har handsama forslaget til endringar i TT-ordninga i møte den 7. desember 2017. Nedanfor følgjer Fylkeseldrerådet sine synspunkt i saka.

TT-kortbrukarar som vert innlagde på institusjon.

Fylkeseldrerådet har, slik det blir nemnt i saksframlegget (side 7/10) tidlegare skrive til samferdselsavdelinga om reglane for TT-kort når ein vert innlagd på institusjon. Rådet ber i skrivet om at det ikkje vert gjort forskjell på dei som kjem under nemninga tunge brukarar og andre brukarar med TT-kort når dei kjem på institusjon, men at det i den situasjonen må gjelde same reglar for alle.

Fylkeseldrerådet er difor særst glad for at det i dei nye reglane skal vera lik handsaming slik at alle TT-kortbrukarar som vert innlagde på institusjon, blir handsama likt, slik det framgår av tabellen over ytingar og reglar der gjeldande reglement og forslag til nytt reglement/ føresegn blir lista opp.

Valg av modellar for kvotetildeling.

Fylkeseldrerådet godtar grunngevinga i alternativ 1 for å innføra lik grunnkvote til alle brukarar, men med det unnataket som er nemnt om å gi brukarar av elektrisk rullestol ein høgare kvote. (Tabell side 8/10). Vi støttar dermed forslaga til endringar slik dei går fram av tabellen. Sjå likevel kommentar nedanfor om minstealder.

Minstealder for å få livsvarig godkjenning.

Fylkeseldrerådet går ikkje i mot at minstealderen for å få livsvarig godkjenning som TT-brukar, vert auka frå 80 til 85 år, men meiner at den nye grensa må gjelda for nye søkjarar, men ikkje for dei som ved innføring av nye reglar allereie har livsvarig godkjenning fordi dei er over 80 år. Eit slikt unntak frå den nye regelen vil medføra at ein får ei naturleg utfasing over maksimum 5 år, som er foreslått som ny tildelingsperiode. Ei slik ordning vil også spare ein del sakshandsaming i og med at dei som er over 80 år og dimes allereie har livsvarig godkjenning som TT-kortbrukar, ikkje treng bli vurderte på nytt.

Tildelingsperiode

Fylkeseldrerådet er samd i at tildelingsperioden blir auka frå 4 til 5 år.

All sakshandsaming til fylkeskommunen.

Fylkeseldrerådet ser føremonane ved å samla all sakshandsaming i høve godkjenning som TT-kortbrukar i fylkeskommunen, og ikkje ute i den enkelte kommune. Rådet støttar derfor dette forslaget.

Kåre Ystanes
Leiar Fylkeseldrerådet i Hordaland

Arkivnr: 2017/2682-47

Saksbehandlar: Merethe Helland Nordnæs

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkeseldrerådet i Hordaland	51/17	07.12.2017

Handlingsplan for fylkeseldrerådet 2016 - 2019, revisjon

Samandrag

Fylkeseldrerådet vil gjennomgå handlingsplanen i møtet den 11.01.2018. Rådsmedlemmane vert oppmoda til å evaluera kva for nokre oppgåver som har blitt gjort i året 2017.

Forslag til vedtak

Rådsmedlemmane vert oppmoda til å evaluera kva for nokre oppgåver som har blitt gjort i året 2017.

Bertil Søfteland
Leiar fylkessekretariatet

Merethe Helland Nordnæs
Jurist/rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Arkivnr: 2017/2682-45
Saksbehandlar: Merethe Helland Nordnæs

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkeseldrerådet i Hordaland	52/17	07.12.2017

Årsmelding 2017 for fylkeseldrerådet

Samandrag

Fylkeseldrerådet skal kvart år legge fram årsmelding for fylkestinget innan 1. juli. Dette går fram av reglementet for fylkeseldrerådet punkt 2. Arbeidsutvalet for fylkeseldrerådet har utarbeid ein tekst til årsmelding for 2017.

Fylkeseldrerådet skal som regionalpolitisk pådrivar innan sitt ansvarsområde arbeide med overordna politikkkutforming for eldre i Hordaland.

Rådet har sju oppnemnde medlemmer av fylkestinget. Eit medlem med varamedlem vert vald mellom medlemmane i utval for miljø og samferdsel og eit medlem med varamedlem mellom medlemmene i utval for opplæring og helse. Fem medlemmer vert valde etter forslag frå fylkesomfattande pensjonistforeningar. Rådet vert vald for den fylkeskommunale valperioden. Rådet peikar sjølv ut leiar og nestleiar, som skal veljast ut mellom pensjonistane.

I årsmeldinga for 2017 har ein gjeve ei orientering om arbeidet og oppgåvene til rådet for året 2017. Det vert mellom anna gjeve ein oversikt over saker som fylkeseldrerådet spesielt har jobba med, deltaking i ulike prosjekt og ein oversikt over høringar der rådet har uttala seg.

Årsmeldinga vil få ein annan layout før den skal handsamast i fylkesutvalet og i fylkestinget.

Forslag til innstilling

Årsmeldinga 2017 for fylkeseldrerådet vert vedteke slik den ligg føre.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Ingrid Kristine Holm Svendsen
Fylkesdirektør økonomi og organisasjon

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg: Årsmelding 2017 for fylkeseldrerådet.

Årsmelding 2017

Hordaland fylkeseldreråd

Innleiing

Innføring av lovfesta eldreråd i kommunar og fylkeskommunar vart lovpålagt frå 1. januar 1992. Det har gitt eldre personar auka medraderett i saker som vedkjem dei. Dette er i samsvar med FN sine prinsipp som vart vedtekne av FN i 1991. Følgjande punkt er tekne med under hovudområde deltaking:

”Eldre skal vera integrert i samfunnet, delta aktivt i utforming og gjennomføring av politikken som direkte vedkjem deira velferd, og dele sine kunnskapar, sin dugleik og sine erfaringar med yngre generasjonar.”

Eldreråda er viktige talerør i denne samanhengen.

Fylkeseldrerådet i Hordaland er eit rådgivande organ for fylkeskommunen og fylkeskommunale verksemdar når det gjeld tilhøve som vedkjem eldre og eldre sine levekår. Rådet kan også sjølv ta opp saker.

Fylkeseldrerådet samarbeider og har kontakt med dei 33 kommunale eldreråda i Hordaland og med Statens seniorråd som vart oppretta ved Kongeleg resolusjon 19. april 2002.

Eldrerådet si funksjonstid er fire år og følgjer fylkestingsperioden. Nytt eldreråd vart oppnemnd etter fylkestingsvalet i september 2015.

Saksdokument og møteprotokollar frå rådsmøta i fylkeseldrerådet er tilgjengelege på fylkeskommunen sin nettportal (<http://www.HFK.no>) til liks med politiske organ i fylkeskommunen.

Samansetjing av fylkeseldrerådet (FYEL)

Rådet har sju representantar med personlege vararepresentantar. To representantar er politisk oppnemnde og fem er valde etter forslag frå pensjonistforeiningar i fylket.

For valperioden 2015 – 2019:

Kåre Ystanes	leiar	Vara: Gunvor Opedal
Gunda Falao Sparre	nestleiar	Vara: Svein Njåstad
Martin Monrad Reigstad	medlem	Vara: Eli Nordstad
Inger M. Lingjerde	medlem	Vara: Kari Solberg
Odd Himle	medlem	Vara: Egil Haaland

Politisk valde representantar:

Synnøve Solbakken	medlem	Vara: Tore Svendsen m.fl.
Inger Sjong	medlem	Vara: Silje Hjemdal

Sekretariat:

Fylkeseldrerådet (FYEL) har hatt møtesekretær/ sakshandsamar/ rådgjevar som administrativt er knytt til organisasjonsavdelinga i fylkeskommunen. Merethe Nordnæs og Berit Dianne Kilvær har delt sekretærfunksjonen frå 1/1-2017.

Arbeidsutval:

Kåre Ystanes (leiar), Gunda Falao Sparre (nestleiar), Merethe Nordnæs (sekretær for utvalet) har fungert som arbeidsutval for fylkeseldrerådet i 2017.

Budsjett:

Budsjett- og rekneskapsansvar for rådet er lagt til økonomiavdelinga. Fylkeseldrerådet hadde i 2017 til disposisjon eit budsjett på kr. 400.000. Budsjettet vart nytta til rådet sine møte, den årlege konferansen i regi av FYEL i HFK for dei kommunale eldreråda i Hordaland, deltaking på konferansar/seminar, Vestlandssamarbeidet mellom fylkeseldreråda i Hordaland, Sogn og Fjordane og Rogaland og den årlege landskonferansen for fylkeseldreråd.

REPRESENTAR I BRUKARUTVALA for helseføretaka i Hordaland 2017-2019:

Helse Vest:	Sogn og Fjordane fylkeseldreråd	(vara:)
Helse Bergen:	Inger Lingjerde	(vara: Monrad Reigstad)
Haraldsplass diakonale sjukehus:	Gunda Falao Sparre,	(vara: Odd Himle)
Helse Fonna:	Synnøve Solbakken	(vara: Rogaland fylkeseldreråd)

DELTAING PÅ KURS, KONFERANSAR OG SAMLINGAR/SEMINAR:

Kurs

29.03.2017 vart det halde opplæringskurs for medlemmene i brukarutvala under helseføretaka i Hordaland. Frå Fyel deltok Inger Lingjerde og Gunda Falao Sparre.
29 og 30.08.2017: Fellessamling for Brukarutvala under helseføretaka i Hordaland. Frå Fyel deltok Inger Lingjerde, Monrad Reigstad og Gunda Falao Sparre.

Konferansar

1. Konferanse for dei kommunale eldreråda i Hordaland (7-8 nov. 2017 i Bergen) i regi av Fylkeseldrerådet i Hordaland

Fylkeseldrerådet i Hordaland arrangerer kvart år ein to dagars konferanse for dei kommunale eldreråda i Hordaland. Konferansen i 2017 gjekk føre seg på Scandic Bergen City Hotell i Håkonsgaten 2-7 i Bergen.

Konferansen vart opna av leiar Kåre Ystanes. Fire elevar frå musikklinja ved Langhaugen videregående skole spelte fiolin, og vara Fylkesordførar Pål Kårbø helste deltakarane frå fylkeskommunen. Kulturinnslag ved middagen om kvelden var ved Migrasjon som framførte songar som utvandrarane hadde med seg frå Noreg til USA.

Program for konferansen:

Dag 1:

Velkomen v/ Kåre Ystanes, leiar i Fylkeseldrerådet
Helsing v/ Pål Kårbø, vara fylkesordførar
Kulturinnslag v/ elevar frå Langhaugen videregående skole

Tema 1: NAV – Hjelpemidler og tilrettelegging. Kjerneoppgaver og utviklingstekk
v/ Geir Rune Folgerød, avd. Dir. Hjelpemiddelhuset

Tema 2: Innlegg frå to eldreråd: Fjell eldreråd ved leiar Berit Anita Knudtsen Larsen og Ulvik eldreråd ved leiar Berit Aarekoll : *Erferingar som eldreråd i min kommune.*

Tema 3: *Framtidas utfordringar for eldreråd* v/ Jan Davidsen, leiar Pensjonistforbundet

Gruppearbeid: *"Korleis kan eldrerådet i min kommune fungera betre?"*
Presentasjon av gruppearbeid

Tema 4: Sjukeheim og pleieheimar. Nytt inntakssystem frå 1. Juli 2017.

Kva skal sjukeheimar vera i framtida?
v/ Astrid Toft, dagleg leiar KS Hordaland

Første dag blei avslutta med felles middag. HR Dir. Geir Davidsen helste frå Rådmannen og Fylkeskommunen og heldt tale. Under middagen var det kulturinnslag ved "Migrasjon" med songar og forteljingar frå norske utvandrarar i USA.

Dag 2:

Dagen vart opna med allsong under leiing av Nicolay Leganger

Tema 5: Tannhelse. *"Eldre må kunna bita frå seg"* v/ Gunhild Strand, professor i odontologi, UiB

Tema 6: *Likeverd i Hordaland Fylkeskommune* v/Frode Mannsåker, HR-leiar i Hordaland Fylkeskommune

Tema 7: *Pasientreiser* v/ Ann-Mari Hølland, avd. sjef Helse Bergen og Pål Eidsheim, seksjonsleiar Kjørekontoret

2. Vestlandskonferansen 2017. (4-6 april 2017)

Fylkeseldreråda i Sogn og Fjordane, Rogaland og Hordaland har gjennom fleire år hatt eit regionalt samarbeid ved at dei har skifta på å vera vertskap for ein felles konferanse eller ein studietur. I 2017 vart konferansen halden som ein studietur til Aalborg i Danmark. Rogaland hadde ansvar for programmet på studiereisa.

Program:

Dag 1: Velkommen til Ålborg kommune v/ Rådmann Thomas Krarup.

Universell utforming og tilgjengelighet for eldre.

Omsorgstannpleie i Ålborg kommune v/ klinikkleder Maiken Bagger

Presentasjon av Fremtidens pleiehjem og en guidet tur i huset v/ pleiehjemsleder Kis Anette Lund og Lars Nøhr.

Dag 2: Besøk ved Rehabiliseringscenter Aalborg v/ senterleder Hanne Hostrup

Omvisning i Musikkens Hus og Nordkraft

Orientering om kultur- og fritidstilbud i Aalborg kommune v/ sjefskonsulent Claus Rene Pedersen

Samferdsel, (trafikk, kollektivtilbud og trygg trafikk for eldre) v/ avd. Leder Jan Øhlensläger.

Omvisning på Dronninglund Slot

3. Landskonferansen for fylkeskommunale eldreråd 2017 (22-24 mai 2017)

Det vert årleg skipa til ein landskonferanse for fylkeskommunale eldreråd. Eit av fylkeseldreråda i landet tek på seg arrangementet. I 2017 fann denne konferansen stad i Ålesund.

Program:

Dag 1: Byvandring i Ålesund med guide

Velkomen til Møre og Romsdal v/ fylkesordførar Eva Aurdal

"Dei eldre og fungering i kvardagen. Kva seier forskinga?" v/ Bjørn Heine Strand, seniorforskar ved Folkehelseinstituttet.

"Korleis møte eldreveksten i kommunane" v/ Åse Snåre, direktør for helse og velferd i KS

Atlantehavsparken med omvisning

Dag 2: Gjennomgang av innkomne forslag til uttalar

"Er senior- og eldrerådene utgått på dato?" v/ Wenche Frogn Sælleg, leiar Statens seniorråd

Norge rundt, tema 1: Folketalsutviklinga – med utgangspunkt i Møre og Romsdal

Norge rundt, tema 2: Digitalisering - konsekvensar for eldre

Noreg rundt, tema 3: Eldre som ressurs i offentleg og frivillig verksemd

Orientering om museumsdrifta i Møre og Romsdal v/ fylkeskultursjef Heidi-Iren Wedlog Olsen

Sunnmøre museum med orientering og omvisning

Dag 3: Vedtak av uttalar

"Bustad og tenester for eldre" v/ Christine Thokle Martens, forskar ved NOVA/ Høgskolen i Oslo/Akershus.

Praktisk tilrettelegging av bustader v/ Tommy Rønne, rådgivar i Husbanken Midt-Norge

Besøk til Alnes fyr/ opplevingscenter med omvisning

Samlingar/seminar:

Enkeltmedlemmer i Fylkeseldrerådet har vore til stades på følgjande samlingar /eksterne møte:

- 29/3-17: Opplæring for brukarutvala i Helse Bergen. Inger Lingjerde og Gunda Falao Sparre deltok.
- 3/5-17: Møte i Samferdsleavd. HFK for begge råd med tema "Utvida TT-ordning", orienterings- og innspelsmøte. Heile Fyel deltok.
- 20/6-17: Dialogmøte frå Helsedepartementet: "Leve hele livet. En kvalitetsreform for eldre". Gunda Falao Sparre deltok.
- 22/8-17: Dialogmøte med representant(ar) frå Fyel og Rådet for funksjonshemma med sakshandsamar frå Samferdsleavdelinga om revisjon av handlingsprogrammet for folkehelse. Gunda Falao Sparre deltok frå Fyel.
- 29-30/8-17: Samling for representantar i brukarutvala i Helse Bergen
- 25/9-17: Innspelsmøte til "Handlingsprogrammet til Regional plan for folkehelse 2014-2025. Gunda Falao Sparre deltok frå Fyel. Fyel sendte den 29/9 skriftleg innspel til enkelte punkt i forslaget til Handlingsprogram.

Eksterne foredrag

Medlem i Fylkeseldrerådet, Inger Lingjerde føreleste etter invitasjon for pensjonisttillitsvalde i Fagforbundet, som hadde samling i Øystese 25-26/9-17. Førelsinga hadde tittelen "Eldrerådet i arbeid, Eldrerådsloven /lovendring, Oppgaver og samarbeid"

Deltaking i prosjekt

I fylkeseldrerådet fekk i april 2016 førespurnad frå Samferdsleavdelinga om å delta i eit prosjekt om universell utforming i regi av Trafikkøkonomisk Institutt (TØI). Rådet var positiv til førespurnaden. Prosjektet blei avslutta i 2016 og er oppsummert i ein rapport, som låg føre i januar 2017.

MØTE OG SAKSOMRÅDE 2017

Fylkeseldrerådet har i 2017 hatt 7 rådsmøte og handsama 10 større saker. Rådet har gjeve uttale til høyringsframlegg og innspel i saker der dette har vore spurt etter. Rådet har også tatt opp saker som det har fått kjennskap til ved brev og innspel til rådet. Rådet har også fremja saker som det har initiert sjølv. Arbeidsutvalet (AU) har hatt 6 møte, som har vore telefonmøte for å spara reiseutgifter.

Saker som det har blitt arbeidd spesielt med:

- Diverse saker med innspel til Skyss
- Folkehelseplanen i Hordaland med innspel til justering av handlingsplanen
- Kollektivtrafikken; buss, båt og bane, og tilrettelegging for korrespondanse mellom buss- og båtruter og tilrettelegging for eldre trafikantar.
- Innspel til revisjon av Handlingsplan til Folkehelseplanen, september 2017
- Forslag til samferdselsavdelinga om endring i reglane for TT-kort når ein kjem på institusjon.
- Eldre døve som vert tilsidesette i kommunane
- Informasjon om dei ulike saksfelta fylkeskommunen arbeider med ved at sakshandsamarar frå ulike avdelingar har halde orienteringar i fylkeseldrerådet.
- Uttalar frå fylkeseldrerådet til diverse planar: (sjå nedanfor under oversikt over uttalar for ordlyden)
- Justering av Handlingsplan for Fylkeseldrerådet i Hordaland 2015-2019

Rådsmøte:

- 02/02-2017: Orientering frå Samferdselsavdelinga ved Rolf Rosenlund vedrørende retningslinjer for tildeling av TT-kort. Orientering frå fylkestannlege Arne Åsan om HFK's arbeid med tannhelse. Andre saker m.a.: Den kulturelle spaserstokken. Serviceliner i bydelane. Sluttrapport frå TØI om prosjektet "Universell utforming av bybane og bussar i Bergen", eit prosjekt Fylkeseldrerådet har deltatt i med respondentar.
- 30/03-2017 Leiar for seksjon plan ved regionsavdelinga, Marit Rødseth, orienterte om planseksjonen og regional planlegging. Oppfølging av orienteringa frå fylkestannlegen. Brev til samferdselsavdelinga om TT-kortordninga for funksjonshemma; forslag til endring av reglane. Likeverd i HFK, førebuing av høyringsuttale. Regional transportplan, førebuing av høyringsuttale. NAV og manglande papirutskrifter av pensjonsutbetalingar.
- 01.06-2017: Opplæring i teiknspråk i HFK. Skriftleg orientering frå fylkesrådmannen. Brev til fylkestannlegen vedr. tannhelse i HFK.
- 19/06-2017: Førebuing av fylkeseldrerådet sin konferanse for dei kommunale eldreråda i HFK. Tema og innleiarar.

- 12/09-2017: Orientering frå Regionsavdelinga ved spesialrådgivar Aina Haugstad og seniorrådgivar Sigrud Næsheim Bjercke om nye tiltak/ vesentleg endring av tiltak knytt til universell utforming i revisjon av handlingsprogrammet til folkehelseplan for HFK. Pasientreiser. Infobrosjyrar på bussane hausten 2017.
- 09/11-2017: Skriftleg innspel frå fylkeseldrerådet til rulleringa av Handlingsprogram for folkehelse. Eldre døve som blir tilsidesette vedsjukeheimar i Hordalandkommunar. Parkering i Birkelandsskiftet. Flytting av gangfelt i Årstadveien og endring namn på haldeplass same stad. Start arbeid med Årsmelding for fylkeseldrerådet 2017. Start ev. revisjon handlingsplan for fylkeseldrerådet 2017-2019.
- 07/12-2017:

AU-møte:

- 17/01-2017: Førebuing mm Fyelmøte den 02.02-2017
- 16.03-2017: Førebuing mm Fyelmøte den 30.03-2017
- 16.05-2017: Førebuing mm Fyelmøte den 01.06-2017
Førebuing mm Fyelmøte den 19.06-2017
- 18/08-2017: Førebuing mm Fyelmøte den 12.09-2017
- 19/10-2017: Førebuing mm Fyelmøte den 09.11-2017
- 21/11-2017: Førebuing mm Fyelmøte den 07.12-2017

Høyringsuttale/ innspel i saker

Fylkeseldrerådet har i 2017 gjeve uttale/ innspel i følgjande saker:

1. Uttale om plan for likeverd i HFK

Fylkeseldrerådet vedtok i møte den 30.03-2017 i sak PS 11/2017 å uttala seg. Fristen var 7/4-17. Følgjande uttale blei gitt:

Uttale til temaplan ”likeverd i Hordaland fylkeskommune” 2017 -2021

Fylkeseldrerådet seier seg nøgd med at det er utarbeida ein overordna plan som omhandlar likeverd, tiltak mot mobbing og diskriminering og som skal gje retningslinjer for tilsette og tenesteyting i Hordaland fylkeskommune.

Planen ser ut til å ha i seg det meste for å kunne nyttast som verktøy i arbeidet med problemstillingar m.o.t. likeverd for alle.

Me ser det likevel naudsynt å komme nokre forslag til forbetningspunkt., idet me saknar nokre tiltak retta mot aldersdiskriminering av seniormedaridarar. Allereie i ”**Likeverdsplakaten**” bør ein endra nest siste strategi pkt. til: Hordaland fylkeskommune er ein inkluderande verksemd, som arbeider for å hindre utstøying og fråfall, *særskild av eldre arbeidstakarar.*

Til side 7: ”**Likeverd i Hordaland fylkeskommune – tre hovudfokusområde**” saknar vi et avsnitt der ein fokuserar på eldre arbeidstakarar.

Dvs. at fylkeskommunen som arbeidsgjevar tar sitt arbeidsgjevarsansvar for å bidra til eldre tilsette ikkje opplever diskriminering, utstøying, negative haldningar som skapar utfrysing og ekskludering. (Dvs. uønskte utstøyttingsmekanismar) Og at eldre arbeidstakarar får ta del i planmessig kompetanseutvikling, gjennom fagleg og personleg utvikling gjennom heile yrkeskarrieren, og blir sett på som ein ressurs.

2. Uttale om Nasjonal Transportplan (NTP)

Fylkeseldrerådet vedtok i møte den 30.03.2017 i sak PS 12/2017 å uttala seg. Fristen var 7/4-2017. Uttalen dekte fleire punkt i forslaget til NTP. Fordi uttalen var på 5 sider, gjengir vi i denne årsmeldinga berre innleiinga:

”Høyringsdokumentet ber om at dei som uttalar seg til Regional Transportplan, særleg tek føre seg kva planen seier om mål, strategiar, overordna prioriteringar og tiltak. For fylkeseldrerådet er det naturleg å sjå på kva planen kan få å seia for situasjonen for dei eldre i fylket.

Fylkeseldrerådet har i tidlegare uttalar til Regional transportplan (RTP) vore oppteken av at det måtte verta lagt vekt på gode og tenlege kollektivtilbod med eit breitt rutenett og god korrespondanse mellom ulike bussruter og mellom buss og båt. Vidare har rådet peikt på kor naudsynt og tenleg det er å leggja til rette for romslege område for innfartsparkering for å få folk til å nytta kollektivtransport. Fylkeseldrerådet har også vore spesielt opptatt av at alle nye vegar blir bygde med gang- og sykkelveggar på sida. Fylkeseldrerådet er derfor glad for at RTP 2018- 2029 vektlegg desse områda i ulike kapitel i planen.

Rådet har i tillegg til å kommentera mål, strategiar, prioriteringar og tiltak nemnde i dei enkelte kapitel, disponert uttalen sin rundt punkt som rådet meiner har mykje å seia for dei eldre i fylket. I kommentarane viser vi til kor tema som vi tek opp, er nemnde i planen.”

3. Innspel til revisjon av handlingsprogrammet for folkehelse

Innspel til revisjonsarbeidet blei den 24/9-2017 sendt frå Fylkeseldrerådet til regionsavdelinga. Fylkeseldrerådet blei i møte den 12/9-2017 i sak PS 31/2017 orientert frå regionsavdelinga om dei endringane som er gjort i høve universell utforming i revisjon av handlingsprogrammet for folkehelse.

4. Uttale om forslag til endringar i TT-ordninga

Fylkeseldrerådet vedtok i møte den 7/12-2017 i sak følgjande uttale:

TT-kortbrukarar som vert innlagde på institusjon.

Fylkeseldrerådet har, slik det blir nemnt i saksframlegget (side 7/10) tidlegare skrive til samferdselsavdelinga om reglane for TT-kort når ein vert innlagd på institusjon. Rådet ber i skrivet om at det ikkje vert gjort forskjell på dei som kjem under nemninga tunge brukarar og andre brukarar med TT-kort når dei kjem på institusjon, men at det i den situasjonen må gjelde same reglar for alle.

Fylkeseldrerådet er difor særst glad for at det i dei nye reglane skal vera lik handsaming slik at alle TT-kortbrukarar som vert innlagde på institusjon, blir handsama likt, slik det framgår av tabellen over ytingar og reglar der gjeldande reglement og forslag til nytt reglement/ føresegn blir lista opp.

Valg av modellar for kvotetildeling.

Fylkeseldrerådet godtar grunngjevinga i alternativ 1 for å innføra lik grunnkvote til alle brukarar, men med det unntaket som er nemnt om å gi brukarar av elektrisk rullestol ein høgare kvote. (Tabell side 8/10). Vi støttar dermed forslaga til endringar slik dei går fram av tabellen. Sjå likevel kommentar nedanfor om minstealder.

Minstealder for å få livsvarig godkjenning.

Fylkeseldrerådet går ikkje i mot at minstealderen for å få livsvarig godkjenning som TT-brukar, vert auka frå 80 til 85 år, men meiner at den nye grensa må gjelda for nye søkjarar, men ikkje for dei som ved innføring av nye reglar allereie har livsvarig godkjenning fordi dei er over 80 år. Eit slikt unntak frå den nye regelen vil medføra at ein får ei naturleg utfasing over maksimum 5 år, som er føreslått som ny tildelingsperiode. Ei slik ordning vil også spare ein del sakshandsaming i og med at dei som er over 80 år og dimed allereie har livsvarig godkjenning som TT-kortbrukar, ikkje treng bli vurderte på nytt.

Tildelingsperiode

Fylkeseldrerådet er samd i at tildelingsperioden blir auka frå 4 til 5 år.

All sakshandsaming til fylkeskommunen.

Fylkeseldrerådet ser føremonane ved å samla all sakshandsaming i høve godkjenning som TT-kortbrukar i fylkeskommunen, og ikkje ute i den enkelte kommune. Rådet støttar difor dette forslaget.

Oppsummering

Fylkeseldrerådet er opptatt av å kunna vera ein nyttig samarbeidspartnar for fylkeskommunen i høve til dei eldre. Det er difor viktig at rådet på eit så tidleg tidspunkt som mogleg får kjennskap til dei ulike sakene som det vert arbeid med i fylkeskommunen og som vedkjem eldre, slik at rådet kan få gjeve innspel i tide. Det vert difor lagt vekt på at sakshandsamarar og andre sentrale personar med jamne mellomrom får møta rådet. Rådet er også medvete om at det kan ta opp saker på eiga hand. Rådet er glad for at ein har fått etablert eit godt samarbeid med dei ulike avdelingane i HFK med omsyn på informasjon og orienteringar til rådet.

Fylkeseldrerådet har sitt eige budsjett, noko som gjer det mogleg for rådet å samhandla med dei kommunale eldreråda og andre fylkeseldreråd.

Medlemmer i Fylkeseldrerådet er representantar og vararepresentantar i helseføretaka for perioden 2017-2019. Representantane gir tilbakemelding til Fylkeseldrerådet frå brukarmøta, og protokoll frå møta i brukarutvala blir sendt til Fylkeseldrerådet.

Bergen den

For fylkeseldrerådet

Kåre Ystanes

Leiar

PS 53/17 Ymse